

Amsterdam, 3 december 2008
In opdracht van het Ministerie van Economische Zaken

De economische omvang van het auteursrecht in Nederland

Een studie op basis van de WIPO-Guide

Jorna Leenheer
Simon Bremer
Jules Theeuwes

seo economisch onderzoek

“De wetenschap dat het goed is”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winstoogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport nr. 2008-60

ISBN 978-90-6733-465-5

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	i
1 Inleiding.....	1
1.1 Achtergrond.....	1
1.2 Onderzoek volgens de WIPO-Guide.....	2
1.3 Opbouw rapport.....	4
2 Economische omvang van het auteursrecht in 2005.....	5
2.1 Totaaloverzicht	5
2.2 De kernsectoren opgesplitst in subsectoren	7
2.3 De deelsectoren, afhankelijke sectoren en niet-toegewijde sectoren	11
3 Vergelijking met voorgaand onderzoek.....	13
3.1 Internationale vergelijking.....	13
3.2 Vergelijking met voorgaande Nederlandse studies	16
Lijst met afkortingen.....	21
Begeleidingscommissie	22
Bijlage A Toelichting op de methodologie	23
Databronnen en sectorcodes.....	23
Beschikbare data en databewerking.....	24
Bepaling auteursrechtfactoren.....	26
Bijlage B Sectoren	29

Samenvatting

Het voorliggende onderzoek kwantificeert de economische omvang van het auteursrecht in Nederland, dat wil zeggen het maakt inzichtelijk in welke mate aan economische activiteiten auteursrechtelijk beschermde producten ten grondslag liggen. Met auteursrechtelijk beschermde producten wordt bedoeld door het auteursrecht of de naburige rechten beschermde goederen en diensten. Het onderzoek is een update in een reeks van soortgelijke onderzoeken die sinds 1986 ongeveer eens in de vier jaren worden gehouden. Het huidige onderzoek maakt gebruik van data uit 2005. Voor het eerst wordt de studie uitgevoerd volgens de Guide van de World Intellectual Property Organization (WIPO). De WIPO-Guide is een recentelijk ontwikkelde methodologie om de economische omvang van het auteursrecht vast te stellen, met als doel om nationale onderzoeken op dit gebied internationaal zo goed mogelijk vergelijkbaar te maken.

De WIPO-Guide geeft richtlijnen hoe de toegevoegde waarde, werkgelegenheid en de positie op de handelsbalans gemeten dienen te worden van de sectoren waaraan auteursrechtelijk beschermde producten ten grondslag liggen. In 2005 bedroeg de toegevoegde waarde van auteursrechtelijk relevante sectoren € 30,5 miljard. Dit komt neer op 5,9% van het Bruto Binnenlands Product (BBP). De werkgelegenheid in de auteursrechtelijk relevante sectoren bestond uit 567.214 voltijdbanen, gelijk aan 8,8% van de werkgelegenheid in Nederland. Het handelsbalansoverschot in deze sectoren was € 2,4 miljard. Dit komt neer op 6,9% van het handelsbalansoverschot in Nederland.

De WIPO-Guide onderscheidt binnen het auteursrecht kernsectoren, deelsectoren, afhankelijke sectoren en niet-toegewijde sectoren. De grootste subsectoren binnen de kernsectoren van het auteursrecht zijn “software en databases” en “pers en literatuur”, daarna volgt “reclame”. Daarnaast onderscheiden we nog de subsectoren “muziek, theater en opera’s”, “film en video”, “radio en televisie”, “fotografie, ontwerp en beeldende kunst” en “auteursrechtelijk relevante organisaties”. De subsector software en databases zorgde in 2005 voor € 8,1 miljard toegevoegde waarde en leverde 142.000 voltijdbanen. De subsector pers en literatuur had een toegevoegde waarde van € 6,9 miljard toegevoegde waarde en was goed voor 129.000 voltijdbanen. Reclame was goed voor € 1,8 miljard toegevoegde waarde en 49.000 voltijdbanen.

Voor het eerst is in dit onderzoek onderscheid gemaakt tussen kernsectoren waarin het auteursrecht een primaire rol speelt enerzijds, en deelsectoren, afhankelijke sectoren en niet-toegewijde sectoren anderzijds. Deelsectoren zijn sectoren waar slechts een deel van de producten auteursrechtelijk beschermd is (bijv. meubels, juwelen). Afhankelijke sectoren produceren producten die een faciliterende rol hebben voor auteursrechtelijk beschermde producten (bijv. televisies en papier). De niet-toegewijde sectoren hebben een faciliterende rol in uitzending en distributie (bijv. telecommunicatie, transport). Deze sectoren worden slechts voor een gedeelte meegenomen, omdat niet alle economische activiteiten zijn toe te schrijven aan auteursrechtelijk beschermde producten. De kernsectoren maken ongeveer 2/3 van de totale omvang van het auteursrecht uit en de andere sectoren 1/3.

Op dit moment is in 17 landen de economische omvang van het auteursrecht gemeten volgens de WIPO-Guide, waaronder zowel Westerse als niet-Westerse landen. Gemiddeld maakt het

auteursrecht 5,4% van het BBP en 5,8% van de werkgelegenheid uit. Nederland scoort op beide aspecten hoger; in termen van toegevoegde waarde staat Nederland op de vijfde plaats in vergelijking met de andere landen die het onderzoek hebben verricht, bij de werkgelegenheid neemt Nederland een derde positie in.

Omdat dit jaar voor het eerst de WIPO-Guide is gevolgd, is een vergelijking met eerder onderzoek slechts summier cijfermatig mogelijk. Het SEO-onderzoek uit 2000 (data uit 1998) onderzoekt vooral de kernsectoren. Tussen 1998 en 2005 is de toegevoegde waarde van de kernsectoren gemiddeld jaarlijks met 4,4% toegenomen en de werkgelegenheid met 7,4%. Het SEO-onderzoek uit 2003 en het onderzoek uit de Brief Cultuur en Economie zijn kwantitatief niet vergelijkbaar, omdat ze een andere invalshoek hebben, respectievelijk het multi-media cluster en de creatieve sector.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

Er is nationaal en internationaal steeds meer aandacht voor de economische karakteristieken van het auteursrecht. Daarbij is het inzicht gegroeid dat auteursrecht een aanzienlijke rol speelt in het economische verkeer, wat betreft productie, distributie en consumptie van auteursrechtelijk beschermde producten. Met auteursrechtelijk beschermde producten wordt bedoeld door het auteursrecht of de naburige rechten beschermde goederen en diensten. Door de toenemende mogelijkheden van digitale verspreiding heeft de scope van het auteursrecht zich alleen maar verder uitgebreid. Het voorliggende onderzoek heeft als doel om de economische omvang van het auteursrecht in Nederland te kwantificeren, dat wil zeggen inzichtelijk te maken in welke mate aan economische activiteiten auteursrechtelijk beschermde producten ten grondslag liggen. Door een beeld te geven van de economische omvang van de auteursrechtelijk beschermde activiteiten is het beter mogelijk om de aandacht te vestigen op een adequate bescherming van het auteursrecht.

Nederland heeft een lange traditie in het kwantificeren van de economische omvang van het auteursrecht. In 1986 verscheen in opdracht van de Stichting Auteursrechtbelangen voor het eerst een onderzoek over de economische omvang van “het auteursrecht” in de Nederlandse economie. Ook het Ministerie van Economische Zaken was bij dit onderzoek betrokken. Dit onderzoek is sindsdien ongeveer eens in de vier jaar herhaald. De laatste rapportage van SEO dateert van 2003, toen gegevens uit 2000 in kaart werd gebracht. Voor het eerst werd dit onderzoek uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken. Het onderzoek uit 2003 had echter een andere focus dan de voorafgaande onderzoeken, namelijk het multimedia cluster. De studie bestond uit een beknopte kwantitatieve analyse en casestudies die de marktstructuur en innovativiteit van dit cluster beschreven.

Het voorliggende onderzoek naar de economische omvang van het auteursrecht is een update in de reeks van de eerdere onderzoeken naar het auteursrecht en geeft inzicht in de huidige situatie en de ontwikkelingen in de tijd. We maken daarbij gebruik van data uit 2005. Daarbij is de uitdaging actueel om het onderzoek uit te voeren volgens de Guide van de World Intellectual Property Organization (WIPO).

In 2003 heeft de WIPO een methodologie ontwikkeld om de economische omvang van het auteursrecht vast te stellen.¹ Een hoofddoelstelling van de Guide is om nationale onderzoeken op dit gebied internationaal zo goed mogelijk vergelijkbaar te maken. Het voorliggende onderzoek is het eerste Nederlandse onderzoek dat de WIPO-Guide heeft gevolgd. Op dit moment zijn er zestien andere landen die het onderzoek naar de economische omvang van het auteursrecht volgens de methodologie van de WIPO-Guide hebben onderzocht, waaronder de Verenigde Staten, Canada, Hongarije en Singapore.

---

¹ In oktober 2008 zal een eerste bijeenkomst in Singapore worden belegd om de Guide te updaten.

Het volgen van de WIPO-Guide heeft tot gevolg dat het huidige onderzoek minder goed te vergelijken is met onderzoeken in de voorgaande jaren. Omdat het onderzoek uit 2003 een andere insteek had (multi-media cluster), is een kwantitatieve vergelijking met dat onderzoek in ieder geval onmogelijk. Dit geldt ook voor het onderzoek uit de Brief Cultuur en Economie dat de culturele en creatieve sector als onderwerp heeft.² Het onderzoek naar de economische omvang van het auteursrecht uit 2000 is met enkele aanpassingen wel te vergelijken met delen van het huidige onderzoek. Zodoende is het mogelijk uitspraken te doen over de ontwikkeling van de economische omvang van het auteursrecht door de tijd. Hieronder wordt een korte toelichting op de WIPO-Guide gegeven.

1.2 Onderzoek volgens de WIPO-Guide

Om tot een goede inschatting te komen van de economische omvang van het auteursrecht dient voor ieder van de door het auteursrecht beïnvloede/afhankelijke sectoren 1) de toegevoegde waarde, 2) het aantal werkzame personen en 3) de handelsbalanspositie te worden gemeten en berekend.

Vervolgens kan worden bepaald hoe groot de auteursrechtenconomie is in vergelijking tot de totale Nederlandse economie. Daarbij gaat het om de toegevoegde waarde van het auteursrecht als percentage van het Bruto Binnenlands Product (BBP) en de werkgelegenheid in de relevante sectoren als percentage van de totale Nederlandse werkgelegenheid. De handelsbalanspositie geeft aan of er meer auteursrechtelijk beschermde producten worden geïmporteerd of geëxporteerd. Hiervoor zijn dus gegevens over de import- en exportstromen nodig; het handelsbalanssaldo is het verschil tussen beide.

De WIPO-guide geeft aan dat de volgende vier stappen dienen te worden doorlopen:

1. Identificatie en classificatie van industrieën
2. Dataverzameling
3. Data-analyse
4. Analyse en presentatie van resultaten

Identificatie en classificatie van industrieën

Allereerst dient te worden vastgesteld welke industrieën behoren tot de auteursrechtelijk relevante sectoren. De WIPO-Guide geeft hierover vrij precieze instructies; dat wil zeggen de WIPO-guide geeft met behulp van de International Standard Industrial Classification codes (ISIC-codes) aan welke industrieën tot de auteursrechtelijk relevante sectoren behoren.

De WIPO-guide maakt een onderscheid in vier categorieën van sectoren:

- a. Kernsectoren: sectoren die zich *volledig* bezig houden met de creatie, productie, voorstelling, uitzending, communicatie en tentoonstelling van auteursrechtelijk beschermde producten (bijv. muziek, films)

---

² Het gaat hierbij om het onderzoek: Marlet, G. en Poort, J., 2005. Omvang en belang van de creatieve productie in Nederland, in: Cultuur en creativiteit naar waarde geschat, Atlas voor Gemeenten/ SEO Economisch Onderzoek.

- b. Deelsectoren: sectoren die zich *gedeeltelijk* bezig houden met de creatie, productie, voorstelling, uitzending, communicatie en tentoonstelling van auteursrechtelijk beschermde producten (bijv. juwelen, meubels)
- c. Afhankelijke sectoren: sectoren die zich bezig houden met de productie, vervaardiging en verkoop van apparatuur en uitrusting die de creatie, productie, voorstelling, uitzending, communicatie en tentoonstelling van auteursrechtelijk beschermde producten *faciliteren* (bijv. televisies en papier)
- d. Niet-toegewijde sectoren: sectoren die zich *gedeeltelijk* bezig houden met het *faciliteren* van de uitzending, communicatie, distributie of verkoop van auteursrechtelijk beschermde producten, die nog niet tot de kernsectoren behoren (bijv. telecommunicatie of transport).

De WIPO-Guide geeft aan welke sectoren onder de kernsectoren, afhankelijke sectoren, deelsectoren en niet-toegewijde (ondersteunende) sectoren vallen.³ In eerdere Nederlandse onderzoeken waren afhankelijke sectoren en deelsectoren slechts in enige mate onderdeel van het onderzoek.

Dataverzameling

Nederland beschikt over goede officiële statistieken. We baseren ons daarom volledig op deze officiële statistieken.

Voor de toegevoegde waarde maken we gebruik van de productiestatistieken van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Deze statistieken rapporteren over de toegevoegde waarde op basis van een enquête onder bedrijven; de gegevens zijn uitgesplitst op sectorniveau. Voor de werkgelegenheid maken we gebruik van het door het CBS beschikbaar gestelde Banenbestand en Zelfstandigenbestand, welke afkomstig zijn uit het Sociaal Statistisch Bestand (SSB). De gegevens hiervoor zijn afkomstig van onder andere de Belastingdienst en de Gemeentelijke basisadministratie en dekken de volledige Nederlandse populatie. Voor de handelsbalanspositie maken we gebruik van de *external trade data* van Eurostat. In deze dataset wordt van meer dan 7.000 productcategorieën de im- en exportwaarde gegeven. Een toelichting op de gebruikte bronnen en van enkele noodzakelijke bewerkingen is terug te vinden in Bijlage A.

De meest recente productiestatistieken zijn uit 2005. Gegeven het belang van deze gegevens voor het onderzoek, kiezen we er daarom voor het onderzoek uit te voeren met data over 2005 (ook als andere data meer recent beschikbaar zijn). Overigens geeft de WIPO-Guide aan dat een vertraging van twee of drie jaar in data als normaal moet worden beschouwd.

Data-analyse en presentatie

De data-analyse kent een aantal uitdagingen.

Toekennen percentages aan industrieën in de deelsectoren, afhankelijke sectoren en niet-toegewijde sectoren

De industrieën die onder de kernsectoren vallen, kunnen volledig worden beschouwd als behorende tot de auteursrechtelijk relevante sectoren. Voor de deelsectoren, afhankelijke sectoren en niet-toegewijde sectoren geldt echter dat niet alle activiteiten auteursrechtelijk beschermd zijn dan wel tot de auteursrechtelijk beschermde economie kunnen worden gerekend. De verschillende industrieën zullen daarom voor een bepaald percentage (tussen 0 en 100%)

---

³ De Engelstalige benamingen zijn respectievelijk core industries, interdependent industries, partial industries en non-dedicated industries.

worden meegerekend. De vaststelling van deze percentages, ook wel auteursrechtfactoren, is beschreven in de Bijlagen.

Uitsplitsen kernsectoren in subsectoren

De kernsectoren kunnen worden uitgesplitst in een achttal subsectoren (bijv. pers & literatuur, film & video, software & databases, etc.). De WIPO-Guide geeft aan welke International Standard Industrial Classification codes (ISIC-codes) tot welke subsector moeten worden gerekend. Daarbij lopen we echter tegen het probleem aan dat de WIPO-Guide sommige codes niet uniek toekent aan een subsector. Zo wordt de ISIC-code 2222 (service activities related to printing) aan zowel pers & literatuur als fotografie toegekend. We moeten dus bepalen hoe een dergelijke industrie moet worden toegedeeld aan de verschillende subsectoren. Voor een toelichting op de vaststelling verwijzen we naar de uitleg in de Bijlagen.

Het voorliggende rapport geeft een presentatie van de resultaten van de data-analyse op basis van de verzamelde gegevens en vergelijkt deze resultaten met bestaand nationaal en internationaal onderzoek. We maken daarbij zo veel mogelijk gebruik van samenvattende tabellen en grafieken die de resultaten snel inzichtelijk maken.

1.3 Opbouw rapport

Dit rapport is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 worden de belangrijkste bevindingen gepresenteerd over de economische omvang van het auteursrecht in termen van toegevoegde waarde, werkgelegenheid en de positie op de handelsbalans. Daarbij wordt ingegaan op de kernsectoren, deelsectoren, afhankelijke sectoren en niet-toegewijde sectoren. De kernsectoren worden opgesplitst in subsectoren. In hoofdstuk 3 worden de bevindingen vergeleken met die in andere landen en met Nederlandse studies uit voorgaande jaren. In de Bijlagen wordt een overzicht gegeven van de methodologie. Er is voor gekozen de bespreking van de methodologie en data in de hoofdtekst summier te houden.

2 Economische omvang van het auteursrecht in 2005

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek getoond en toegelicht. Paragraaf 2.1 toont een totaaloverzicht. De kernsectoren worden volledig meegenomen bij de berekeningen. De deelsectoren, afhankelijke en niet-toegewijde sectoren worden slechts voor een deel meegenomen, namelijk voor zover het voor het auteursrecht relevante productie betreft. Voor een onderbouwing van het toegerekende gedeelte wordt verwezen naar de Bijlagen.

In paragraaf 2.2 en 2.3 gaan we op een aantal zaken dieper in. In paragraaf 2.2 worden de kernsectoren uitgesplitst naar subsectoren. Paragraaf 2.3 gaat nader in op de deelsectoren, afhankelijke sectoren en niet-toegewijde sectoren.

2.1 Totaaloverzicht

2.1.1 Toegevoegde waarde

In 2005 bedroeg de toegevoegde waarde van auteursrechtelijk relevante sectoren € 30,5 miljard (Tabel 2.1⁴). Dit komt neer op 5,9% van het BBP. Het BBP bedroeg in 2005 € 513.407 miljoen.

De kernsectoren hebben samen een toegevoegde waarde van € 20,6 miljard, de overige sectoren € 9,9 miljard. De kernsectoren maken dus het grootste deel van de totale auteursrechtelijk relevante economie uit (ongeveer 2/3); de deelsectoren, afhankelijke sectoren en niet toegewijde sectoren ongeveer 1/3. De kernsectoren maken 4,0% van het BBP uit.

Tabel 2.1 De toegevoegde waarde van auteursrechtelijk relevante sectoren

	Toegevoegde waarde (in 1.000 euro's)	Toegevoegde waarde (als % van het BBP)
Kernsectoren	€ 20.605.451	4,0%
Deelsectoren	€ 1.929.665	0,4%
Afhankelijke sectoren	€ 4.634.920	0,9%
Niet toegewijde sectoren	€ 3.329.507	0,6%
Totaal	€ 30.499.542	5,9%

2.1.2 Werkgelegenheid

In 2005 bedroeg de werkgelegenheid in auteursrechtelijk relevante sectoren 567.214 voltijdbanen (fte's) (Tabel 2.2⁴). Dit komt neer op 8,8% van de werkgelegenheid in Nederland. De totale werkgelegenheid in Nederland bedroeg in 2005 6.478.000 voltijdbanen. Zowel werknemers als zelfstandigen zijn meegenomen in deze berekeningen; ook kleine deeltijdbanen zijn meegeteld.

⁴ In de berekening van totalen is een groot aantal cijfers achter de komma meegenomen; hierdoor kan het totaalcijfer zoals vermeld net iets anders zijn dan de cijfers sec opgeteld vanuit de tabel.

De werkgelegenheid in de kernsectoren is 398.828 fte's, in de overige sectoren 168.386 fte's. De kernsectoren maken dus ook in termen van werkgelegenheid het grootste deel van de totale auteursrechtelijk relevante economie uit (ongeveer 70%); de deelsectoren, afhankelijke sectoren en niet toegewijde sectoren ongeveer 30%. De werkgelegenheid in de kernsectoren maakt 6,2% van de totale werkgelegenheid in Nederland uit.

Tabel 2.2 Werkgelegenheid in auteursrechtelijk relevante sectoren

	Aantal werkenden (in fte's)	Aantal werkenden als % van de totale werkgelegenheid
Kernsectoren	398.828	6,2%
Deelsectoren	37.000	0,6%
Afhankelijke sectoren	69.746	1,1%
Niet toegewijde sectoren	61.640	1,0%
Totaal	567.214	8,8%

Bron: Eigen berekening SEO Economisch Onderzoek op basis van bij het CBS beschikbaar gestelde bestanden betreffende Banenbestand 2005 en Zelfstandigenbestand 2005, welke afkomstig zijn uit het Sociaal Statistisch Bestand (SSB)

2.1.3 Handelsbalans

In 2005 bedroeg het handelsbalansoverschot in auteursrechtelijk relevante sectoren € 2,4 miljard (Tabel 2.3). Dit komt neer op 6,9% van het handelsbalansoverschot in Nederland.

De import en de export worden gemeten naar productcategorie en niet naar marktsector. Producten doorlopen in hun weg van grondstof tot consumptieartikel de gehele productiekolom. De tussenschakels zoals transport, groothandel en detailhandel zijn bij een registratie naar product niet te achterhalen. Hierdoor is een zuivere uitsplitsing naar sectoren niet mogelijk en worden niet-toegewijde sectoren niet meegenomen.

Kijken we naar de producten die nauw verbonden zijn met de kernsectoren, dan blijken hoge overschotten op de handelsbalans te worden gerealiseerd door:

- Voorbespeelde CD's en DVD's, overschot is € 504 miljoen;
- Reclamemateriaal, overschot is € 130 miljoen.

Het tekort op de handelsbalans was relatief hoog voor:

- Console games, tekort is € 609 miljoen.

Overigens valt op dat een groot gedeelte van het overschot binnen de afhankelijke sectoren wordt gemaakt (zie Tabel 2.3). Specifiek daarbinnen gaat het vooral om de petrochemische industrie. Deze levert input voor de vervaardiging van geluidsdragers, huishoudelijke apparaten, kopieermachines, etc. Een tekort wordt gerealiseerd voor papier en pulp.

Tabel 2.3 De handelsbalans van auteursrechtelijk relevante sectoren (in 1.000 euro's)

	Saldo handelsbalans (in 1.000 euro's)	Als percentage van de totale handelsbalans (%)
Kernsectoren	€ 1.210	3,5%
Afhankelijke en deelsectoren	€ 1.145	3,4%
Totaal	€ 2.355	6,9%

2.2 De kernsectoren opgesplitst in subsectoren

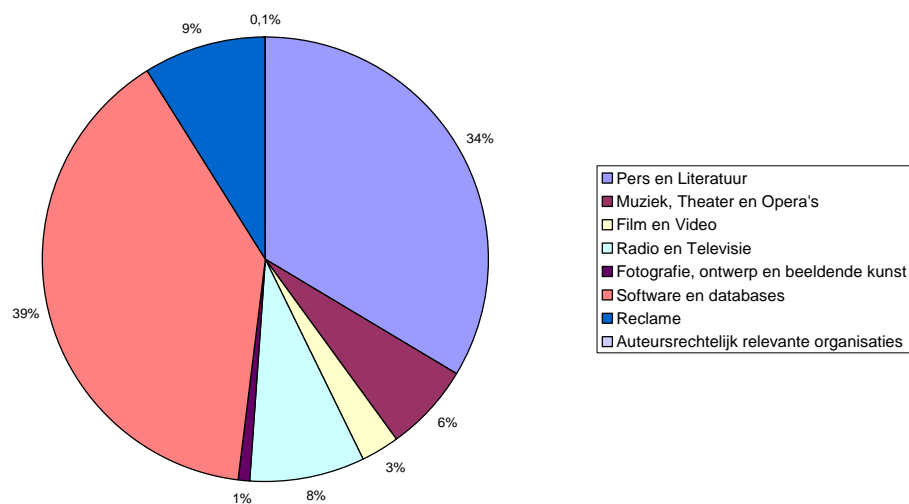
2.2.1 Overzicht

De kernsectoren kunnen in acht subsectoren worden uitgesplitst, te weten:

- a. Pers en literatuur
- b. Muziek, theater en opera's
- c. Film en video
- d. Radio en televisie
- e. Fotografie, ontwerp en beeldende kunst
- f. Software en databases
- g. Reclame
- h. Auteursrechtelijk relevante organisaties

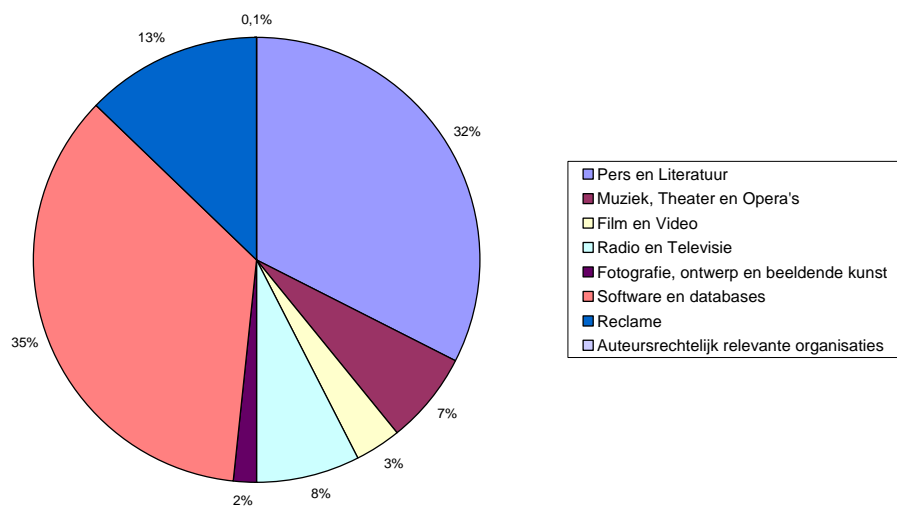
De onderstaande taartdiagrammen splitsen de totale toegevoegde waarde (Figuur 2.1) en werkgelegenheid (Figuur 2.2) in de kernsectoren uit voor de verschillende subsectoren. Hieruit blijkt dat de subsector "Software en databases" de grootste toegevoegde waarde (39% van het totaal van de kernsectoren) en ook de meeste werkgelegenheid (35%) realiseert. De toegevoegde waarde in deze subsector blijkt voornamelijk te liggen in het ontwikkelen en produceren van maatwerk software en in software consultancy. De tweede subsector, bij zowel toegevoegde waarde (34%) als werkgelegenheid (32%) is de subsector "Pers en literatuur". Daarna volgt "Reclame"; de toegevoegde waarde maakt 9% en de werkgelegenheid 13% van de kernsectoren uit. Daarna volgen: "Radio en televisie", "Opera, muziek en theater", "Film en video" en "Fotografie, ontwerp en beeldende kunst".

Figuur 2.1 Onderverdeling van de toegevoegde waarde kernsectoren naar subsectoren

Bron: Eigen berekening SEO Economisch Onderzoek op basis van bij het CBS beschikbaar gestelde bestanden betreffende de Productiestatistieken 2005, en het Banenbestand 2005 welke afkomstig is uit het Sociaal Statistisch Bestand (SSB).

Figuur 2.2 Onderverdeling van de werkgelegenheid kernsectoren naar de subsectoren

Bron: Eigen berekening SEO Economisch Onderzoek op basis van bij het CBS beschikbaar gestelde bestanden betreffende Banenbestand 2005 en Zelfstandigenbestand 2005, welke afkomstig zijn uit het Sociaal Statistisch Bestand (SSB)

2.2.2 Pers en Literatuur

De subsector pers en literatuur bestaat uit het schrijven, vertalen, uitgeven, drukken, distribueren (ook via bibliotheken) en verkopen van:

- Boeken, puzzelboeken, brochures, pamfletten e.d.
- Woordenboeken en encyclopedieën
- Topografische kaarten en plattegronden
- Dagbladen en tijdschriften

De subsector had in 2005 een toegevoegde waarde van € 6,9 miljard; wat neerkomt op 1,4% van het BBP. De werkgelegenheid bestond uit 129 duizend fte's, gelijk aan 2,0% van de totale werkgelegenheid. Pers en literatuur maken 34% van de toegevoegde waarde en 32% van de werkgelegenheid in de kernsectoren uit. Het is daarmee in economische termen na software en databases de belangrijkste subsector binnen de kernsectoren.

2.2.3 Muziek, theater en opera's

Deze subsector muziek, theater en opera's bestaat uit:

- De creatie, productie en voorstelling van muziek, theater en opera's, alsmede het faciliteren hiervan (zoals muziekinstrumenten, theaterbenodigdheden, boekingskantoren en ticketbureaus)
- Opname, productie, distributie en verkoop van geluidsopnames
- Drukken en publicatie van bladmuziek

De subsector had in 2005 een toegevoegde waarde van € 1,3 miljard; wat neerkomt op 0,3% van het BBP. De werkgelegenheid bestond uit 27 duizend fte's, gelijk aan 0,4% van de totale werkgelegenheid. Muziek, theater en opera's maken 6% van de toegevoegde waarde en 7% van de werkgelegenheid in de kernsectoren uit.

2.2.4 Film en Video

De subsector film en video bestaat uit:

- De creatie, productie, distributie en vertoning van films (hiertoe behoren dus de volledige productiekolom van films, van scenarioschrijver tot vertoning in de bioscoop)
- Verhuur en verkoop van video's (inclusief on demand)
- Gerelateerde diensten (zoals vertaling en nasynchronisatie)

De subsector had in 2005 een toegevoegde waarde van € 567 miljoen; wat neerkomt op 0,1% van het BBP. De werkgelegenheid bestond uit 13 duizend fte's, gelijk aan 0,2% van de totale werkgelegenheid. Film en video maken 3% van de toegevoegde waarde en 3% van de werkgelegenheid in de kernsectoren uit.

2.2.5 Radio en televisie

De subsector radio en televisie bestaat uit:

- Publieke en commerciële omroeporganisaties
- Onafhankelijke radio- en televisieproducenten
- Kabel- en satellietmaatschappijen (systemen en kanalen)

De subsector had in 2005 een toegevoegde waarde van € 1,7 miljard; wat neerkomt op 0,3% van het BBP. De werkgelegenheid bestond uit 30 duizend fte's, gelijk aan 0,5% van de totale werkgelegenheid. Radio en televisie maken 8% van de toegevoegde waarde en 8% van de werkgelegenheid in de kernsectoren uit.

2.2.6 Fotografie, ontwerp en beeldende kunst

De subsector fotografie, ontwerp en beeldende kunst bestaat uit:

- Commerciële fotografie en fotostudio's
- Fotoagentschappen en fotoarchieven
- Grafisch ontwerp
- Creatie, tentoonstelling (m.n. galleries), distributie en verkoop van beeldende kunst
- Bewerking van beelden en verwante diensten

De subsector had in 2005 een toegevoegde waarde van € 169 miljoen; wat neerkomt op 0,03% van het BBP. De werkgelegenheid bestond uit 6 duizend fte's, gelijk aan 0,10% van de totale werkgelegenheid. Fotografie, ontwerp en beeldende kunst maken 1% van de toegevoegde waarde en 2% van de werkgelegenheid in de kernsectoren uit.

2.2.7 Software en databases

De subsector software en databases bestaat uit:

- Programmering, ontwikkeling en design van software
- Vervaardiging, distributie en verkoop van voorverpakte software (bedrijfsapplicaties, videospellen, onderwijsprogramma's, etc.)
- Database ontwikkeling, beheer en publicatie

De subsector had in 2005 een toegevoegde waarde van € 8,1 miljard; wat neerkomt op 1,57% van het BBP. De werkgelegenheid bestond uit 142 duizend fte's, gelijk aan 2,20% van de totale werkgelegenheid. De subsector software en databases maakt 39% van de toegevoegde waarde en 35% van de werkgelegenheid in de kernsectoren uit. Daarmee is het voor de Nederlandse economie veruit de belangrijkste subsector binnen de kernsectoren.

2.2.8 Reclame

De subsector reclame bestaat uit:

- Reclamebureaus
- In- en verkooporganisaties van reclame

De subsector had in 2005 een toegevoegde waarde van € 1,8 miljard; wat neerkomt op 0,35% van het BBP. De werkgelegenheid bestond uit 49 duizend fte's, gelijk aan 0,77% van de totale werkgelegenheid. De subsector reclame maakt 9% van de toegevoegde waarde en 13% van de werkgelegenheid in de kernsectoren uit.

2.2.9 Auteursrechtelijk relevante organisaties

Het gaat hierbij om collectieve beheersorganisaties die auteursrechtelijke betalingen incasseren en verdelen, alsmede nauw aan het auteursrecht verwante beroepsorganisaties. Bij de organisaties die auteursrechtelijke betalingen incasseren, gaat het uitdrukkelijk om de totale toegevoegde waarde in termen van salarissen van werknemers en niet om de omzet van de organisaties (dus niet: de totale auteursrechtelijke incasseringen door deze organisaties). De auteursrechtelijk relevante organisaties hadden in 2005 een toegevoegde waarde van € 27 miljoen; wat neerkomt op 0,01% van het BBP. De werkgelegenheid bestond uit 476 fte's, gelijk aan 0,01% van de totale werkgelegenheid.⁵ De subsector maakt 0,1% van de toegevoegde waarde en 0,1% van de werkgelegenheid in de kernsectoren uit.

2.3 De deelsectoren, afhankelijke sectoren en niet-toegewijde sectoren

2.3.1 Auteursrechtfactoren

Voor de kernsectoren geldt dat er vanuit mag worden gegaan dat alle economische activiteiten in deze sectoren betrekking hebben op auteursrechtelijk beschermde producten. Voor deelsectoren, afhankelijke en niet-toegewijde sectoren is dit niet het geval. Daarom moet slechts een gedeelte van de toegevoegde waarde, werkgelegenheid en internationale handel in deze sectoren tot de auteursrechtelijke economie worden gerekend. Dit wordt gerealiseerd door aan iedere sector een auteursrechtfactor toe te kennen. Een auteursrechtfactor van bijvoorbeeld 25% houdt in dat 25% van de betreffende sector tot de economie van het auteursrecht wordt gerekend.

Om de auteursrechtfactoren vast te stellen baseren we ons primair op de auteursrechtfactoren zoals deze door andere landen zijn vastgesteld die de WIPO-Guide hebben gebruikt, met name Singapore en Hongarije (en indirect de Verenigde Staten). Voor een onderbouwing hiervan, verwijzen we naar de Bijlagen.

2.3.2 Deelsectoren

Deelsectoren zijn sectoren die zich gedeeltelijk bezig houden met de creatie, productie, voorstelling, uitzending, communicatie en tentoonstelling van auteursrechtelijk beschermde producten. In de praktijk houdt dit veelal in dat een deel van de geproduceerde en verhandelde producten in deze sectoren auteursrechtelijk beschermd is en een deel niet. De volgende groepen van deelsectoren worden onderscheiden:

- Kleding, textiel en schoeisel
- Juwelen en munten
- Andere kunstnijverheid
- Meubels
- Huishoudelijke producten, porselein en glas
- Behang en vloerbedekking

---

⁵ Voor het vaststellen van de werkgelegenheid zijn cijfers gebruikt van de Stichting Auteursrechtbelangen. Het betreft de werkgelegenheid van bij de Stichting aangesloten organisaties.

- Speelgoed en spellen
- Architectuur en bouwkunde
- Musea

De auteursrechtfactoren voor de verschillende sectoren variëren van 1 tot 50%; gemiddeld worden de sectoren voor 10,9% meegenomen. Van de totaal op deze wijze berekende toegevoegde waarde van € 1,9 miljard (zie Tabel 2.1) is een groot deel (26%) toe te wijzen aan architectuur en bouwkunde. De toegerekende werkgelegenheid bedroeg 37.000 fte (Tabel 2.2), daarvan zijn 9.000 fte toe te schrijven aan architectuur en bouwkunde.

2.3.3 Afhankelijke sectoren

Afhankelijke sectoren zijn sectoren die zich bezig houden met de productie, vervaardiging en verkoop van apparatuur en uitrusting die de creatie, productie, voorstelling, uitzending, communicatie en tentoonstelling van auteursrechtelijk beschermde producten faciliteren. Het gaat daarbij om bijvoorbeeld televisies, CD- en DVD-spelers, computers, muziekinstrumenten, papier, fotografische apparatuur, blanco beeld- en geluidsdragers.

Doordat deze sectoren niet zelf de auteursrechtelijk beschermde producten produceren, maar zonder deze producten niet – of minder – zouden produceren, worden deze sectoren voor een deel meegenomen. De auteursrechtfactoren voor de verschillende sectoren variëren van 19 tot 35%, gemiddeld worden ze voor 24% meegenomen.

Van de totaal op deze wijze berekende toegevoegde waarde van € 4,6 miljard (zie Tabel 2.1) is een groot deel (48%) toe te wijzen aan: “de vervaardiging van audio- en videoapparaten en computers” en “groothandel in computers, randapparatuur en software” en “groothandel in overige machines en apparaten voor industrie en handel”. De werkgelegenheid die samenhangt met het auteursrecht bedroeg 69.746 voltijdsbanen (Tabel 2.2).

2.3.4 Niet-toegewijde sectoren

Niet-toegewijde sectoren zijn sectoren die zich gedeeltelijk bezig houden met het faciliteren van de uitzending, communicatie, distributie of verkoop van auteursrechtelijk beschermde producten, die nog niet tot de kernsectoren behoren. Het gaat bijvoorbeeld om telecommunicatie en internet, transport en algemene groothandel en detailhandel. Het gaat dus om sectoren die niet specifiek met een bedrijfstak samenhangen, maar faciliterend zijn voor talloze bedrijfstakken. De sectoren worden voor 6% meegenomen.

Deze sectoren dragen als geheel in totaal € 3,3 miljard bij aan de economische omvang van het auteursrecht (Tabel 2.1). In termen van werkgelegenheid gaat het om 61.640 voltijdsbanen (Tabel 2.2).

3 Vergelijking met voorgaand onderzoek

In paragraaf 3.1 maken we een vergelijking met de studies die in andere landen volgens de WIPO-Guide zijn uitgevoerd. In 3.2 bespreken we voorgaande onderzoeken die in Nederland zijn uitgevoerd en proberen die zo goed mogelijk kwantitatief te vergelijken met het huidige onderzoek.

3.1 Internationale vergelijking

In deze paragraaf vergelijken we de bevindingen uit ons onderzoek met buitenlands onderzoek. Daarbij kijken we naar de zestien andere landen waarin op dit moment een studie naar de economische omvang van het auteursrecht volgens de WIPO-Guide is uitgevoerd. Voor deze studies mogen we er namelijk van uitgaan dat ze goed met elkaar en met het Nederlandse onderzoek te vergelijken zijn.

De onderstaande tabel laat zien dat de beschikbare studies niet enkel op Westerse landen betrekking hebben, maar ook op een groot aantal niet-Westerse landen zoals de Filippijnen, Peru en Mexico. Een groot verschil ten opzichte van studies in Westerse landen is dat er maar beperkt gebruik kan worden gemaakt van officiële statistieken; veelal maakt men dan gebruik van eigen enquêtes en schattingen.

De enige studies uit de Europese Unie komen van Hongarije, Letland, Roemenië en Bulgarije. Enkele andere EU-landen (zoals België) zijn op dit moment ook een nationaal onderzoek aan het uitvoeren. Ook zijn er in het verleden diverse Europese landen geweest die onderzoek hebben gedaan naar de economische omvang van het auteursrecht, zoals Finland, Noorwegen, Spanje en Groot-Brittannië.

In Tabel 3.1 wordt de economische omvang van het auteursrecht voor de verschillende landen met elkaar vergeleken.

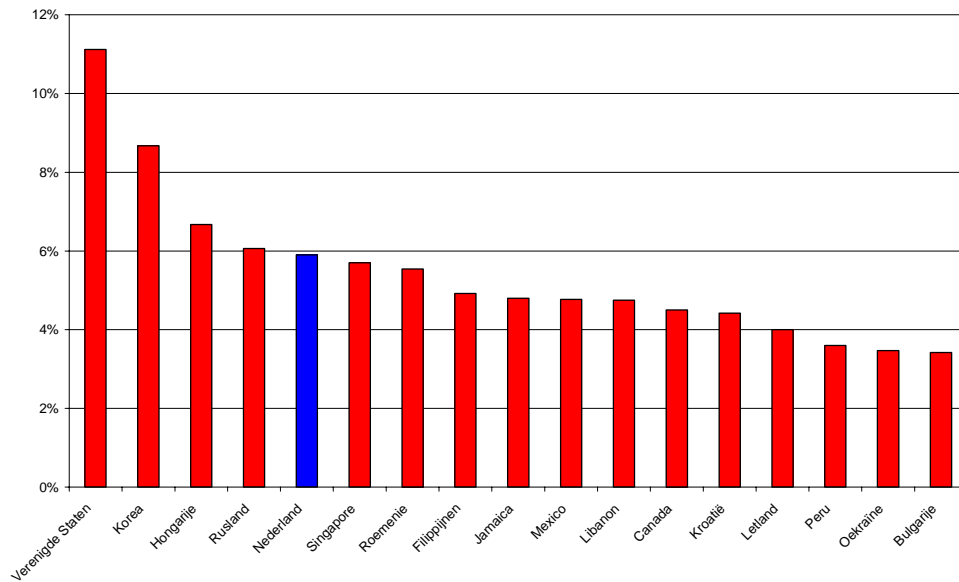
Tabel 3.1 Een internationale vergelijking van de auteursrechtelijke economie

Land	Toegevoegde waarde als % van het BBP	Werkgelegenheid als % van de totale werkgelegenheid
Bulgarije	3,4%	4,3%
Canada	4,5%	5,6%
Filippijnen	4,9%	11,1%
Hongarije	6,7%	7,1%
Jamaica	4,8%	3,0%
Korea	8,7%	4,3%
Kroatië	4,4%	4,7%
Letland	4,0%	4,5%
Libanon	4,8%	4,5%
Mexico	4,8%	11,0%
Oekraïne	3,5%	1,9%
Peru	3,6%	2,5%
Roemenie	5,5%	4,2%
Rusland	6,1%	7,3%
Singapore	5,7%	5,8%
Verenigde Staten	11,1%	8,5%
Nederland	5,9%	8,8%

Bron: WIPO, SEO Economisch Onderzoek (betreft enkel studies uitgevoerd volgens de WIPO-Guide)

De figuren 3.1 en 3.2 geven de positie van Nederland in een internationale vergelijking grafisch weer. Gemiddeld maakt het auteursrecht 5,4% van het BNP uit. Nederland zit daar met 5,9% duidelijk boven. Dat wil zeggen, Nederland neemt een vijfde positie in binnen de groep van 17 landen. Alleen de Verenigde Staten en Korea komen met een percentage boven 8% substantieel hoger uit dan Nederland. Opmerkelijk is dat er geen systematisch verschil wordt gevonden tussen Westerse en niet-Westerse landen. Zo scoort Canada bijvoorbeeld lager dan gemiddeld, maar buurland de Verenigde Staten heel hoog; Hongarije scoort ook hoog, maar Kroatië en Bulgarije juist weer niet.

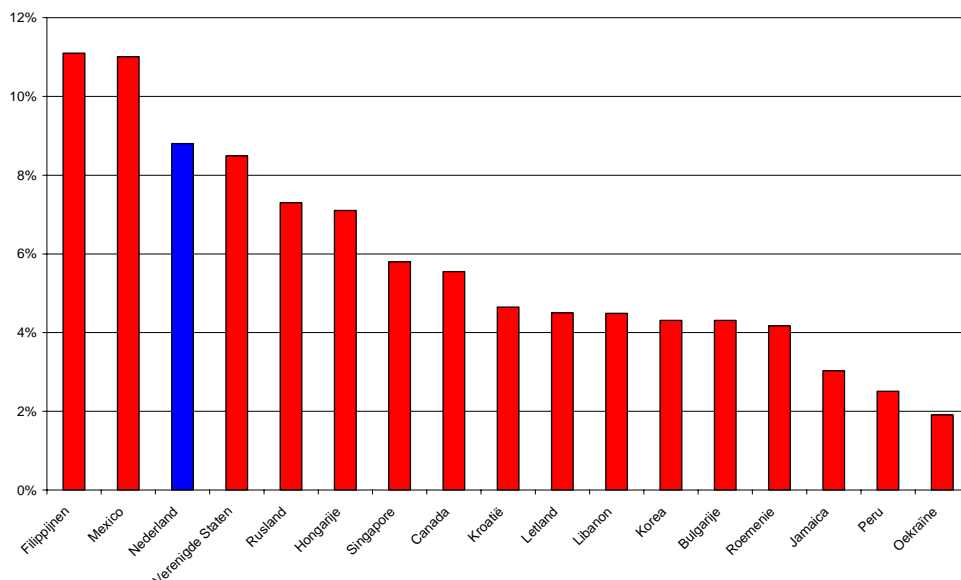
Figuur 3.1 De toegevoegde waarde van het auteursrecht als % van het BBP per land

Bron: WIPO, SEO Economisch Onderzoek

In termen van de werkgelegenheid maakt het auteursrecht gemiddeld 5,8% van de nationale werkgelegenheid uit. Nederland zit daar met 8,8% duidelijk boven. Nederland neemt een derde positie in binnen de groep van 17 landen; alleen de Filippijnen en Mexico komen hoger uit (beide boven 10%). Het feit dat Nederland een hoger percentage realiseert in termen van werkgelegenheid dan in termen van toegevoegde waarde, impliceert dat de productiviteit in de auteursrechtelijk relevante sectoren lager is dan de gemiddelde Nederlandse productiviteit. Voor tien van de zeventien landen is dit het geval; in de andere zeven landen is de productiviteit juist hoger dan gemiddeld. Ook hier zijn er weinig systematische verschillen te zien tussen Westerse en niet-Westerse landen.

Figuur 3.2 De werkgelegenheid van het auteursrecht als % van de totale werkgelegenheid per land.

Bron: WIPO, SEO Economisch Onderzoek

3.2 Vergelijking met voorgaande Nederlandse studies

In deze paragraaf zullen we het huidige onderzoek vergelijken met de SEO-onderzoeken uit 2000 en 2003 en ook met het onderzoek gepresenteerd in de Brief Cultuur en Economie. Omdat deze onderzoeken verschillen in de onderzoeksafbakening is vergelijking niet zonder meer mogelijk (zie Tabel 3.2, Onderwerp). We gaan hier in de volgende subparagrafen op in. Daaruit zal blijken dat enkel een cijfermatige vergelijking met het SEO-onderzoek uit 2000 mogelijk is.

Tabel 3.2 Vergelijking met voorgaande studies

Onderzoek	Onderwerp	Toegevoegde waarde als % van het BBP	Werkgelegenheid als % van totale werkgelegenheid	Overschot handelsbalans
SEO 2000	Auteursrecht (kernsectoren)	5,5%	5,5%	€ 384 miljoen
SEO 2003	Multi-media cluster	6,8%	6,2%	Niet gemeten
Brief Cultuur en Economie	Culturele sector	Niet gemeten	3,2%	Niet gemeten
SEO 2008	Auteursrecht (WIPO-definitie)	5,9%	8,8%	€ 2.355 miljoen

Belangrijk om op te merken is dat de vergelijkbaarheid van onderzoek met het volgen van de WIPO-Guide in de toekomst nauwelijks meer op problemen zal stuiten. Vervolgonderzoeken kunnen vanaf nu af aan volgens de methodiek van de WIPO-Guide worden uitgevoerd.

3.2.1 SEO-Onderzoek 2000

In 2000 voerde SEO Economisch Onderzoek in opdracht van de Stichting Auteursrechtbelangen een studie uit naar de economische omvang van het auteursrecht, waarbij gebruik werd gemaakt van data uit 1998. De studie maakte niet het onderscheid tussen kernsectoren en andere sectoren. Enkele deelsectoren, zoals architectuur en ingenieursbureaus en wetenschappelijk onderzoek werden geheel of gedeeltelijk impliciet of expliciet meegenomen. De onderzoekers becijferen dat de toegevoegde waarde van het auteursrecht in 1998 € 17.385 miljoen uitmaakte, wat overeenkwam met 5,5% van de Nederlandse economie. De werkgelegenheid bestond uit 338.481 voltijdbanen, wat overeenkwam met 5,5% van de Nederlandse werkgelegenheid.

Omdat het onderzoek in 2000 geen deelsectoren, afhankelijke sectoren en niet-toegeweide sectoren expliciet meeneemt en bovendien de kernsectoren iets ruimer definieert is eigenlijk alleen vergelijking van de subsectoren binnen de kernsectoren gerechtvaardigd (pers en literatuur, film en video, etc.). Toch moet hier ook enige voorzichtigheid worden betracht. In de eerste plaats was er niet altijd beschikking over CBS-data. In dat geval werd gebruik gemaakt van andere databronnen, zoals brancheorganisaties of Buma/Stemra. Verder wijkt de invulling van de verschillende sectoren soms licht af. Zo bevat de subsector opera, muziek en theater in het huidige onderzoek ook pret- en amusementsparken, waar dit in 2000 niet het geval was. Voor de subsector software en databases kiezen we ervoor een vergelijking te maken met het totaal van “internet” en “multi-media”.

In tabel 3.3 wordt voor elk van de subsectoren de toegevoegde waarde weergegeven en de jaarlijkse groei tussen 1998 en 2005. Daaruit blijkt dat de reclamesector en de subsector software en databases sterk zijn gegroeid, beide met meer dan 10% per jaar. Ook film en video nemen met bijna 10% per jaar toe. De overige sectoren laten een lichte groei zien. In totaal stijgt de toegevoegde waarde jaarlijks met 4,4%.

Tabel 3.3   **Ontwikkeling toegevoegde waarde 1998-2005**

Land	Toegevoegde waarde in 1998 (in miljoenen euro's)	Jaarlijkse groei 1998-2005
Pers en Literatuur	€ 6.053	+2,0%
Fotografie en beeldende kunst	€ 160	+0,8%
Opera, muziek en theater	€ 788	+7,6%
Film en video	€ 302	+9,4%
Radio en televisie	€ 1.533	+1,4%
Software en databases	€ 3.689	+11,9%
Reclame	€ 818	+15,7%
Auteursrechtelijk relevante organisaties	€ 35	-3,5%

In tabel 3.4 wordt voor elk van de subsectoren de werkgelegenheid weergegeven en de jaarlijkse groei tussen 1998 en 2005. Ook uit deze tabel blijkt dat de reclamesector en de subsector software en databases sterk zijn gegroeid. De werkgelegenheid binnen fotografie en beeldende kunst neemt sterk af (-13,9%). Het feit dat de toegevoegde waarde in deze subsector niet daalt (+0,8%) duidt op een productiviteitsstijging. De reclamesector laat een productiviteitsdaling zien. In totaal stijgt de werkgelegenheid jaarlijks met 7,4%.

Tabel 3.4 Ontwikkeling werkgelegenheid 1998-2005

Land	Werkgelegenheid in 1998	Jaarlijkse groei 1998-2005
Pers en Literatuur	102.763	+3,3%
Fotografie en beeldende kunst	18.016	-13,9%
Opera, muziek en theater	21.922	+3,0%
Film en video	7.325	+8,3%
Radio en televisie	14.193	+11,5%
Software en databases	65.125	+11,8%
Reclame	11.919	+22,6%
Auteursrechtelijk relevante organisaties	523	-1,3%

Het saldo op de handelsbalans bedroeg in 1998 € 384 miljoen voor auteursrechtelijk beschermde producten. Dat is bijna vier keer zo laag als het huidige saldo over de kernsectoren in het huidige onderzoek (€ 1.210 miljoen). Het is niet helemaal duidelijk of dezelfde meetmethode is gehanteerd.

3.2.2 SEO-Onderzoek 2003

Het SEO-onderzoek uit 2003 had niet als onderwerp het auteursrecht, maar het multi-mediacluster. Het multi-media cluster kent de volgende vier typen activiteiten:

1. Multi-media enabling-activiteiten: productie van ICT-software, consumentenelektronica, design en business consultancy;
2. Content distribution: distributie via verschillende elektronische infrastructuren;
3. Content provision: omroep, entertainment, uitgeverij en daaraan gekoppelde bedrijvigheid als AV-productie en –uitgeverij;
4. E-marketing: advertising, direct marketing.

Het onderzoek laat zien dat de toegevoegde waarde van het multi-media cluster in 2000 € 25.105 miljoen bedroeg, wat overeenkomt met 6,8% van de Nederlandse economie. De werkgelegenheid bestond uit 338.481 voltijdbanen, wat overeenkomt met 6,2% van de Nederlandse werkgelegenheid.

Bij vergelijking van de onderzoeksmethodes van 2003 en het huidige onderzoek wordt duidelijk dat de uitkomsten van beide onderzoeken eigenlijk onvergelijkbaar zijn. De belangrijkste verschillen:

- Telecommunicatie wordt in 2003 voor 50% meegenomen, in het huidige onderzoek voor ongeveer 10%;
- De ICT-sector werd breder meegenomen in het onderzoek naar het multi-mediacluster dan in het huidige onderzoek. Lang niet alle ICT-activiteiten zijn namelijk relevant voor het auteursrecht;
- De detailhandel van auteursrechtelijk beschermde producten is in 2003 niet meegenomen en in het huidige onderzoek wel (zoals boekhandels, winkels voor wit- en bruingoed en telecommunicatieapparaten);

- De deelsectoren worden niet meegenomen in 2003 met uitzondering van architecten-, ingenieurs- en technische bureaus. Deze bureaus worden in 2003 voor 100% meegeteld en in het huidige onderzoek voor 9%;
- De meeste afhankelijke en niet-toegewijde sectoren worden niet meegenomen in 2003, maar als ze worden meegenomen dan is het bijna altijd voor een hoger percentage dan in het huidige onderzoek.

Zowel telecommunicatie als ICT zijn grote sectoren. Ze maakten in 2003 ongeveer 30% van het gehele multi-media cluster uit en vertegenwoordigden een toegevoegde waarde van ongeveer € 7,5 miljard (hierbij is rekening gehouden met het feit dat deze sectoren ook in 2003 niet voor 100% werden meegenomen). Ook architecten, ingenieurs- en technische bureaus zijn groot (in 2000 € 4 miljard toegevoegde waarde, oftewel 16% van het totaal) en worden in het huidige onderzoek niet meer volledig maar voor 9% meegenomen. Al met al mag het daarom geen verbazing wekken dat het onderzoek in 2003 op een hoger aandeel van de Nederlandse werkgelegenheid en toegevoegde waarde van het multi-mediacluster uitkwam dan nu voor het auteursrecht. Een verdere kwantitatieve vergelijking is zinloos en we beperken ons tot de vergelijking die gemaakt is met het rapport uit 2000.

3.2.3 Brief Cultuur en Economie

Het onderzoek uit de Brief Cultuur en Economie⁶ geeft een beeld van de werkgelegenheid, omzet en export van de creatieve sector in 2004. De bedrijfskolom van creatieve bedrijfstakken kent de volgende drie stadia:

- Initiële creatie
- Materiële productie
- Distributie en detailhandel

Er wordt uitgegaan van een beperkte definitie (creatie) en een ruime definitie (creatie, productie en distributie). De Brief Cultuur en Economie schat in dat de creatieve sectoren samen voor 150.000 banen zorgen volgens de nauwe definitie en 240.000 banen volgens de ruime definitie (dit komt neer op 3,2% van de totale Nederlandse werkgelegenheid).

De ruime definitie komt voor een groot deel overeen met de kernsectoren zoals gedefinieerd in de WIPO-guide. Een belangrijke uitzondering is de subsector software en databases die in het onderzoek nauwelijks wordt meegenomen (en zoals we zagen wel aanzienlijk in omvang is). Daarnaast worden architectuur, mode en interieurontwerp, vervaardiging van sieraden, vervaardiging van spellen en speelgoed en technisch ontwerp wel meegenomen terwijl dit volgens de WIPO-Guide geen kernsector is. Ook gebruikt het onderzoek een ander databestand (LISA), waarbij kleine parttime banen niet worden meegenomen en is er geen informatie over deeltijdfactoren. Als we voor al deze verschillen corrigeren, liggen de bevindingen in dezelfde orde van grootte als in het huidige onderzoek.

Verder gaat het onderzoek in op de omzet en export. De export van de creatieve sector is met 0,14% van het totaal gering, maar neemt wel toe. Over de omzet en toegevoegde waarde is maar beperkt informatie. De creativiteit is geografisch geconcentreerd in de noordvleugel van de Randstad, in het Gooi en langs de A2-corridor. Verder schatten de onderzoekers in dat elke euro

⁶ De resultaten zijn voornamelijk gebaseerd op het rapport: Marlet, G. en Poort, J., 2005. Omvang en belang van de creatieve productie in Nederland, in: Cultuur en creativiteit naar waarde geschat, Atlas voor Gemeenten/ SEO Economisch Onderzoek.

extra productie in creatieve bedrijfstakken 55 tot 90 procent meer productie elders in de economie oplevert. Hiermee onderschrijven zij de door WIPO gevolgde methodologie waarbij de kernsectoren worden opgehoogd met delen van de afhankelijke, niet-toegewijde en deelsectoren.

Lijst met afkortingen

- BBP: Bruto Binnenlands Product
- CBS: Centraal Bureau voor de Statistiek
- CPC: Central Product Classification (gebruikt door de Verenigde Naties)
- HS: Harmonized System (gebruikt door de Europese Unie)
- ISIC: International Standard Industrial Classification
- SBI: Standaard Bedrijfsindeling
- SSB: Sociaal Statistisch Bestand
- WIPO: World Intellectual Property Organization

Begeleidingscommissie

De Begeleidingscommissie van het onderzoek werd gevormd door:

Piet Donselaar – Ministerie van Economische Zaken

Margreet Groenenboom – Ministerie van Economische Zaken (opdrachtgever)

Nicole Hagemans – Ministerie van Justitie

Lex Levisson – Ministerie van Economische Zaken

Roel van de Ven – Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Willem Wanrooij – Stichting Auteursrechtbelangen

Bijlage A Toelichting op de methodologie

Databronnen en sectorcodes

In Tabel A.1 is samengevat welke gegevens beschikbaar zijn uit welke bron. In de navolgende subparagrafen gaan we hier verder op in.

Tabel A.1 Beschikbare gegevens en databronnen

Variabele	Bron	Opmerkingen
Toegevoegde waarde	CBS-Productiestatistieken (2005)	De dekking hiervan is compleet, maar voor enkele sectoren is de informatie te geaggregeerd; uitsplitsing gebeurt op basis van informatie over werkgelegenheid.
Aantal werkzame personen	CBS-Banenbestand en CBS-Zelfstandigenbestand 2005, welke afkomstig zijn uit het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) (2005)	De dekking hiervoor is compleet; het bestand geeft informatie over werknemers en zelfstandigen.
Handelsbalanspositie	Eurostat: external trade dataset (2005)	Import en export worden geregistreerd op basis van de productcodes. Hierdoor moeten de verschillende producten aan de sectoren worden toegewezen. Hiervoor maken we gebruik van de toewijzingsbestanden van de VN. ⁷

Alle gegevens zijn beschikbaar voor 2005

De WIPO-Guide geeft aan welke sectoren tot de auteursrechtelijk relevante sectoren moeten worden gerekend. Daarbij worden codes op 4-digit niveau gegeven.⁸ De genoemde sectorcodes in de WIPO-Guide zijn ISIC-codes en wijken iets af van de Nederlandse SBI-codes. Bijlage B geeft een overzicht. Meestal zijn de sectorcodes één-op-één over te zetten (het codenummer is anders maar de inhoud is hetzelfde), maar soms geldt dat de SBI-codes iets verder gaan in de opsplitsing. Een voorbeeld hiervan is de ISIC-code 2230: Reproduction of recorded media. In de SBI-codering wordt deze uitgesplitst in drie codes, namelijk: 2231: Reproduction of sound recording; 2232: Reproduction of video recording; en 2233: Reproduction of computer media. Voor het bepalen van de subsectoren binnen de kernsectoren is deze verfijning eigenlijk enkel een voordeel.

⁷ www.unstats.org.

⁸ Het aantal digits geeft de mate van aggregatie aan. Bijvoorbeeld de code 5 staat voor handel in en reparatie van consumptieartikelen, de code 52 voor detailhandel voor particulieren (geen auto's, motorfietsen en consumptieartikelen) en de code 5247 voor winkels in boeken, tijdschriften, kantoor- en schoolbenodigdheden; Andersom, vormen de codes 50 tot en met 59 samen de code 5.

Beschikbare data en databewerking

Aantal werkzame personen

Voor het aantal werkzame personen baseren we ons op door het CBS beschikbaar gestelde bestanden betreffende Banenbestand en Zelfstandigenbestand 2005, welke afkomstig zijn uit het Sociaal Statistisch Bestand (SSB). Dit bestand maakt gebruik van een groot aantal data bronnen, waaronder de gegevens van de Belastingdienst en de Gemeentelijke Basisadministratie. Het bestand is geen steekproef maar bevat gegevens over de volledige Nederlandse populatie. Het bevat zowel gegevens over werknemers als over zelfstandigen.

Voor iedere Nederlandse werknemer en zelfstandige is bekend in welke sector hij werkzaam was in 2005. Bovendien is van iedere baan bekend wat de deeltijdfactor was. Door deze deeltijdfactoren op te tellen is een totaal aan arbeidsjaren van werknemers per sector te berekenen. Voor de zelfstandigen zijn we ervan uitgegaan dat deze een deeltijdfactor hebben van 0,79. Dit is de gemiddelde deeltijdfactor in Nederland voor alle werknemers (Bron: CBS Statline). Door de zelfstandigen bij de eerder berekende werknemers op te tellen is het aantal werkzame personen berekend (in arbeidsjaren).

Toegevoegde waarde

Voor de toegevoegde waarde hanteren we het BBP tegen marktprijzen. De gegevens voor toegevoegde waarde zijn voor de meeste sectoren beschikbaar op 4-digit niveau, behalve voor de sectoren die beginnen met een 9. Relevant voor het onderzoek zijn de codes 91 (werkgevers-, werknemers- en beroepsorganisaties; levensbeschouwelijke en politieke organisaties; overige ideële organisaties e.d.) en 92 (cultuur, sport en recreatie).

De vraag is welk deel van de geaggregeerde sectoren 91 en 92 aan de auteursrechtelijke economie moeten worden toegerekend. We hebben dit gedaan naar rato van de werkgelegenheid; deze is immers wel volledig bekend. Dit vormt een goede benadering aangezien het arbeidsintensieve (en kapitaalintensieve) sectoren betreft, zodat werkgelegenheid een goede indicator is voor de economische omvang.

Handelsbalans

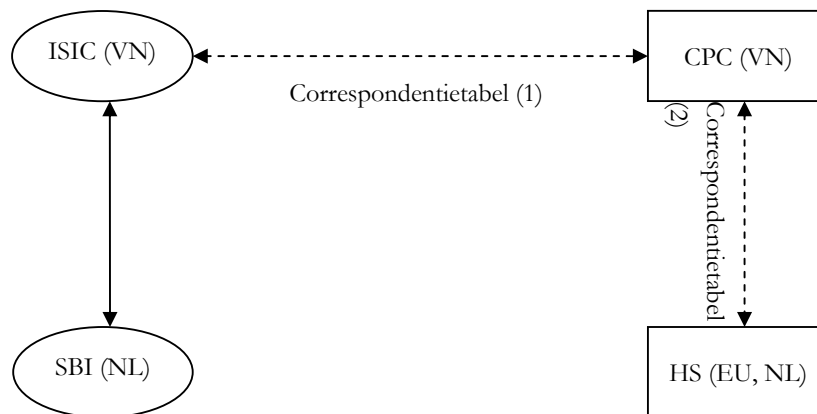
Het doel is de handelsbalans per auteursrechtelijk relevante sector te berekenen. Het probleem hierbij is dat de handelsbalansdata niet op sectorniveau, maar op productniveau worden verzameld.

De meest gedetailleerde data voor het berekenen van de handelsbalans zijn die van Eurostat. Zij verzamelen de import- en exportcijfers van de Europese landen. Deze door Eurostat verzamelde gegevens zijn echter op productniveau. Dit wil zeggen dat zij niet registreren welk bedrijf (dat tot een bepaalde marktsector behoort) handelt, maar dat zij registreren welk product er de grens over gaat. Aangezien dit rapport zich concentreert op sectoren en niet producten, is het voor de lijn van het rapport van belang om de verhandelde producten aan de juiste sectoren te verbinden. Deze koppeling tussen producten en sectoren gebeurt met behulp van een correspondentietabel (correspondentietabel 1, zie Figuur A.1). In deze door de Verenigde Naties uitgegeven tabel worden de producten toegewezen aan sectoren. Het gebruik van deze correspondentietabel noodzaakt het gebruik van een tweede correspondentietabel: Doordat de eerste tabel gemaakt is door de Verenigde Naties, zijn ook de productcodes die van de Verenigde Naties (de CPC-codes). In Europa worden niet deze productcodes gebruikt, maar het geharmoniseerde systeem

(HS). Ook voor de relaties tussen deze twee coderingen heeft de Verenigde Naties een correspondentietabel uitgegeven. Hierdoor is iedere productgroep van de handelsbalansdata van Eurostat via twee correspondentietabellen aan de sectoren toe te wijzen.

Bij het toewijzen van producten aan sectoren (en dus ook in de correspondentietabellen), is het niet mogelijk om onderscheid te maken tussen de fabricerende sector en, bijvoorbeeld, de groothandelssector. Als bijvoorbeeld een stoel door een groothandelsbedrijf wordt geëxporteerd, wordt deze als stoel genoteerd, en niet als stoel die door een groothandelsbedrijf geëxporteerd is. Deze stoel moet in wezen aan de groothandelssector worden toegeschreven, maar doordat deze stoel niet onderscheiden kan worden van stoelen die direct door een fabrikant worden geëxporteerd ontstaat er een probleem. Om dit probleem voor te zijn, is ervoor gekozen alle producten toe te wijzen aan die sectoren waar zij voor het eerst compleet zijn (in het geval van de tot voorbeeld genomen stoel: de sector van meubelfabrikanten).

Figuur A.1 Product- en sectorecodes relevant voor het vaststellen van de handelsbalans

Het komt voor dat bepaalde producten niet precies binnen één sector vallen. In dat geval zal deze productgroep (indien één of meer van de sectoren waarbinnen dit product valt binnen de auteursrechtsectoren valt) deels aan de auteursrechtsector moeten worden toebedeeld. Bij de uiteindelijke dataverzameling is dit per casus bekeken. In ieder geval is nauwlettend geborgd dat er geen dubbeltellingen plaatsvinden.

Uitsplitsing kernsectoren

De kernsectoren kunnen worden uitgesplitst in acht subsectoren: Pers en literatuur; Muziek, theater en opera's; Film en video; Radio en televisie; Fotografie, Ontwerp en beeldende kunst; Software en databases; Reclame en Auteursrechtelijk relevante organisaties.

De WIPO-Guide geeft aan welke ISIC-codes tot welk subsector moeten worden gerekend. Daarbij lopen we echter tegen het probleem aan dat WIPO-Guide sommige codes niet uniek toekent aan een subsector. Zo wordt de code 2222 (service activities related to printing) aan zowel pers & literatuur als fotografie toegekend. In Bijlage B is terug te vinden welke industrieën niet uniek aan een subsector kunnen worden toegekend. Om toch tot een uitsplitsing te komen hebben we de volgende procedure gevolgd:

- Eerst zijn de waarden berekend voor de subsectoren op basis van de uniek toegewezen codes.

- We wijzen vervolgens codes toe, waarbij de SBI-codes een uitsplitsing maken die ons inhoudelijk verder helpt. Bijv. de ISIC-code 2230 wordt in de SBI-codes in aparte codes opgedeeld voor muziek, video en overige.
- Daarna worden op basis van de gevonden waardes de resterende codes naar rato toegekend. Bijv. als blijkt dat pers en literatuur vijf keer zo groot is als fotografie en beeldende kunst, dan wordt de waarde uit de code 2222 in de verhouding 5:1 aan deze deelsectoren toegedeeld.

Bepaling auteursrechtfactoren

Keuze methodiek

Een uitdaging die in het huidige onderzoek voorligt, is om de afhankelijke sectoren, de deelsectoren en de niet-toegewijde sectoren te kwantificeren. Dit is een uitdaging, omdat de genoemde sectoren (SBI-codes), in tegenstelling tot wat bij de kernsectoren het geval is, veelal niet volledig zijn toe te schrijven aan de auteursrechtelijk relevante economie. In alle beschikbare landenstudies worden de kernsectoren, conform de WIPO-Guide, volledig meegenomen. Om tot een bepaling te komen van de relevante omvang van de andere drie categorieën van sectoren (de zogenaamde niet-kern sectoren) zijn er twee methodes:

- Het ophogen van de kernsectoren met een bepaalde ophoogfactor
- Het toekennen van een auteursrechtfactor (tussen 0 en 100%) aan ieder van de sectorcodes behorende bij de relevante niet-kernsectoren.

Op dit moment zijn er vier studies uit Westerse landen beschikbaar die volgens de WIPO-Guide zijn opgesteld, namelijk Verenigde Staten, Canada, Singapore en Hongarije (zie Tabel A.2).⁹

Tabel A.2 Relevante rapporten uit andere Westerse landen, opgesteld volgens de WIPO-Guide

Land	Jaar van verschijning	Jaar gegevens	Uitvoerende organisatie
Verenigde Staten	2006	2004 (2005, schattingen)	Economists Incorporated
Canada	2006	2004	Connectus Consulting Inc.
Singapore	2004	2001	NUS Consulting
Hongarije	2005	2002	Hungarian Patent Office

De eerste methode (ophogen) is door Canada gebruikt; daarbij werd de totale waarde voor de kernsectoren simpelweg met 35% opgehoogd. Ook door Watt (2004)¹⁰ wordt betoogd dat het ophogen een zinvolle optie is, maar dan voornamelijk als eerste stap van het onderzoek. De andere studies hebben de tweede methode gekozen. Op basis van de resultaten is wel af te leiden met welk percentage de kernsectoren uiteindelijk opgehoogd blijken te zijn. Uit tabel A.3 blijkt dat dit percentage gemiddeld ongeveer 80% is. Verder lijkt het er dus op dat Canada het ophoogpercentage vrij laag heeft gekozen.

⁹ Daarnaast bestaat er een aantal rapporten uit niet-Westerse landen, maar deze economieën beschouwen we als te verschillend om als vergelijkingsbasis te kunnen dienen. Bovendien zijn de nationale statistieken in dergelijke landen veel slechter beschikbaar, zodat de onderzoeksmethodiek veelal onvergelijkbaar is.

¹⁰ Richard Watt (2004). A comment: The "copyright factors. *Review of Economic Research on Copyright Issues*, vol. 1(1), pp. 71–78.

Tabel A.3 Ratio niet-kern/kern sectoren (ophoogfactor)

Land	Niet-kern/kern sectoren	
	GDP	Werkgelegenheid
Verenigde Staten	71%	110%
Canada	35%	35%
Singapore	97%	61%
Hongarije	68%	71%
Gemiddeld (incl. Canada)	68%	69%
Gemiddeld (excl. Canada)	79%	81%

Bepalen van auteursrechtfactoren per sector

Een goede richtlijn bij het vaststellen van de auteursrechtfactoren is om de bestaande rapporten uit andere landen te beschouwen. We baseren ons daarbij op de gegevens uit de rapporten van Singapore en Hongarije. Singapore heeft voor het vaststellen van de auteursrechtfactoren een enquête gehouden, waarop 104 bedrijven reageerden. Hongarije volgt de auteursrechtfactoren zoals de Verenigde Staten die in 1990 heeft vastgesteld en heeft die licht aangepast aan de eigen nationale omstandigheden. Overigens is het niet helemaal duidelijk of de Verenigde Staten deze factoren ook nog steeds gebruikt, aangezien zij de gebruikte factoren niet openbaar maken.

We kiezen ervoor Singapore en Hongarije te volgen. Het uitvoeren van een eigen enquête is erg tijdsintensief, de respons is moeizaam (in Singapore was deze slechts 4%), wellicht mede omdat het moeilijk is om door bedrijven te laten bepalen welk deel van hun sector auteursrechtelijk relevant is. Bovendien wijken Singapore en Hongarije niet sterk af van elkaar in de gehanteerde auteursrechtfactoren voor de deelsectoren en de niet-toegewijde sectoren.

In het SEO-onderzoek van 2003 is voor het eerst gewerkt met auteursrechtfactoren. Deze bieden echter slechts beperkt richtlijnen voor het huidige onderzoek, omdat er veelal auteursrechtfactoren aan codes zijn toegekend die volgens de WIPO-Guide niet meegenomen hoeven te worden. Dit heeft er mee te maken dat het toenmalige onderzoek een andere insteek had (namelijk het multi-media cluster).

We lichten de gehanteerde auteursrechtfactoren hieronder toe.

Deelsectoren

Hongarije kent per sectorcode een auteursrechtfactor toe, welke ligt tussen 0,5 en 50% met een gemiddelde van 8%; Singapore kent per sectorcode een auteursrechtfactor toe, welke ligt tussen 0,4 en 42% met een gemiddelde van 7%. Een overzicht is te vinden in Tabel A.4. Wat opvalt is dat Singapore en Hongarije sterk overeenkomen in de toegekende percentages. Dat wil zeggen, Singapore kent veelal hoge auteursrechtfactoren toe bij codes waar Hongarije dat ook doet. Zodoende kiezen wij ervoor de gemiddelde auteursrechtfactoren zoals gebruikt door Hongarije en Singapore te gebruiken in onze studie.

Tabel A.4 De auteursrechtfactoren van de deelsectoren

	Auteursrechtfactoren		
	Nederland	Singapore	Hongarije
Kleding, textiel en schoenen	0,5%/2,7%	0,4%	0,5%/5%
Juwelen en munten	33,5%	42%	25%

Andere kunstnijverheid	41%	42%	40%
Meubels	6,7%	8,3%	5%
Huishoudelijke producten, porselein en glas	0,55%	0,6%	0,5%
Behang en tapijt	1,9%	1,7%	2%
Speelgoed en spellen	46%	42%	50%
Architectuur en bouwkunde	9%	8,3%	10%
Musea	50%	Niet meegenomen	50%
Totaal	10,9%¹¹		

Afhankelijke sectoren:

Hongarije neemt de afhankelijke sectoren voor 100% mee. Singapore kent per sectorcode een auteursrechtfactor toe, welke ligt tussen 20 en 35% met een gemiddelde van 28%. Het volledig meenemen van deze sectoren is inhoudelijk niet kloppend. Bepaalde sectoren binnen deze categorie hebben duidelijk een breder spectrum, zoals vervaardiging van papier (SBI-code 2111) of groothandel in afval en schroot (SBI-code 5149). Singapore geeft daarom vooralsnog de beste richtlijn. In ons rapport volgen we de auteursrechtfactoren zoals gebruikt door Singapore. De gebruikte auteursrechtfactoren zijn terug te vinden in Bijlage B.

Niet-toegewijde (ondersteunende) sectoren

Hongarije kent voor alle sectoren een auteursrechtfactor toe van 5,7% en Singapore een auteursrechtfactor van 6,4%. Ook hier blijken Singapore en Hongarije dus behoorlijk gelijkgestemd. Wij hanteren daarom het gemiddelde (6%) als auteursrechtfactor voor alle niet-toegewijde sectoren.

¹¹ Dit is het gewogen gemiddelde over alle deelsectoren.

Bijlage B Sectoren

Kernsectoren

omschrijving WIPO	ISIC-code	Omschrijving SBI	SBI-code	subsector
Publishing of books, brochures and other publications	2211	Uitgeverijen van boeken e.d.	2211	pers en literatuur
Publishing of newspapers, journals and periodicals	2212	Uitgeverijen van dagbladen	2212	pers en literatuur
Publishing of newspapers, journals and periodicals	2212	Uitgeverijen van tijdschriften	2213	pers en literatuur
Publishing of music	2213	Uitgeverijen van geluidsopnamen	2214	opera, muziek en theater
Other publishing	2219	Overige uitgeverijen	2215	pers en literatuur
Printing	2221	Drukkerijen van dagbladen	2221	pers en literatuur
Printing	2221	Drukkerijen (geen dagbladen)	2222	pers en literatuur
Service activities related to printing	2222	Grafische afwerking	2223	meer dan een
Reproduction of recorded media	2230	Reproductie van geluidsopnamen	2231	opera, muziek en theater
Reproduction of recorded media	2230	Reproductie van video-opnamen	2232	film en video
Reproduction of recorded media	2230	Reproductie van computermedia	2233	software en databases
Wholesale of other household goods	5139	Groothandel in elektrische huishoudelijke apparaten, audio- en videoapparaten, beeld- en geluidsdragers en verlichtingsartikelen (50%, 50% deelsectoren)	5143	meer dan één
Wholesale of computers, computer peripheral equipment and software	5151	Groothandel in computers, randapparatuur en software (20%, 80% afhankelijke sectoren)	5184	software &databases

Retail sale of electrical household appliances and radio and television goods	5233	Winkels in witgoed, bruingoed, telecommunicatieapparaten, geluidsdragers en muziekinstrumenten (50%, 50% deelsectoren)	5245	radio en televisie
Other retail sale in specialized stores	5239	Winkels in boeken, tijdschriften, kantoor- en schoolbenodigdheden (80%, 20% deelsectoren)	5247	pers en literatuur
Telecommunications	6420	Telecommunicatie (5%, 95% niet-toegewijde sectoren)	6420	radio en televisie
Software publishing	7221	Ontwikkelen, produceren en uitgeven van standaard software	7221	software en databases
Other software consultancy and supply	7229	Ontwikkelen en produceren van maatwerk software; software consultancy	7222	software en databases
Database activities and on-line distribution of electronic content	7230	Computercentra en data-entry; webhosting	7230	software en databases
Data processing	7240	Exploitatie van databanken, zoekmachines, startpagina's, informatieve websites e.d. (50%, 50% niet-toegewijde sectoren)	7240	software en databases
Advertising	7430	Reclamebureaus e.d.	7440	reclame
Photographic activities	7494	Fotografie en ontwikkelen van foto's en films	7481	fotografie en beeldende kunst
Other business activities n.e.c.	7499	Secretariaats- en vertaalwerk (5%, 95% afhankelijke sectoren)	7485	meer dan één
Other business activities n.e.c.	7499	Call centers (5%, 95% afhankelijke sectoren)	7486	meer dan één
Other business activities n.e.c.	7499	Kredietinformatie en incasso, organiseren van beurzen, tentoonstellingen e.d., veilingen, interieur- en modeontwerp, overige zakelijke dienstverlening n.e.g. (5%, 95% afhankelijke sectoren)	7487	meer dan één
Activities of professional organizations	9112	Beroepsorganisaties (21%)	9112	Auteursrechtelijk relevante organisaties
Motion picture and video production	9211	Productie van (video)films	9211	film en video
Motion picture and video distribution	9211	Distributie van (video)films	9212	film en video
Motion picture projection	9212	Vertoning van films	9213	film en video
Radio and television activities	9213	Radio en televisieactiviteiten	9220	radio en televisie
Dramatic arts, music and other arts activities	9214	Beoefening van kunst	9231	meer dan één
Dramatic arts, music and other arts activities	9214	Theaters e.d.; dienstverlening voor kunstbeoefening	9232	meer dan één
Fair and amusement park activities	9219	Kermisattracties en recreatiecentra	9233	opera, muziek en theater

Other entertainment activities n.e.c.	9219	Overig amusement en kunst n.e.g.	9234	opera, muziek en theater
News agency activities	9220	Pers- en nieuwsbureaus; journalisten	9240	pers en literatuur
Library and archives activities	9231	Kunstgalerieën en -expositieruimten	9251	meer dan een
Gambling and betting activities	9249	Loterijen en kansspelen	9271	opera, muziek en theater
Other recreational activities n.e.c.	9249	Overige recreatie n.e.g.	9272	opera, muziek en theater

---

Afhankelijke sectoren

omschrijving WIPO	ISIC-code	Omschrijving SBI	SBI- code	Auteursrechtfactor
TV sets, radio's, VCR, CD, DVD, Electronic game equipment and other:		TV's, radio's, VCR, CD, DVD, Elektronische spelapparatuur e.a.:		
Manufacture of television and radio receivers, sound or video recording or reproducing apparatus	3230	Vervaardiging van audio- en videoapparaten	3230	30%
Wholesale of other household goods	5139	Groothandel in elektrische huishoudelijke apparaten, audio- en videoapparaten, beeld- en geluidsdragers en verlichtingsartikelen	5143	19%
Wholesale of other household goods	5139	Groothandel in glas-, porselein- en aardewerk, behang en reinigingsmiddelen	5144	19%
Wholesale of other household goods	5139	Groothandel in parfums en cosmetica	5145	19%
Wholesale of other household goods	5139	Groothandel in farmaceutische producten, medische en tandheelkundige instrumenten, verpleegartikelen en laboratoriumbenodigdheden	5146	19%
Wholesale of other household goods	5139	Gespecialiseerde groothandel in overige non-food consumentenartikelen n.e.g. (1)	5147	19%
Retail sale of household appliances, articles and equipment	5233	Winkels in meubels, woningtextiel, verlichtings- en huishoudelijke artikelen	5244	33,3%
Retail sale of household appliances, articles and equipment	5233	Winkels in witgoed, bruigoed, telecommunicatieapparaten, geluidsdragers en muziekinstrumenten	5245	33,3%
Renting of personal and household goods	7130	Verhuur van overige roerende goederen	7140	20%
Computer and equipment/photocopying:		Computer apparatuur en kopieerapparaten:		
Wholesale of computers, computer peripheral equipment and software	5151	Groothandel in computers, randapparatuur en software	5184	30%
Manufacture of office, accounting and computing machinery	3000	Vervaardiging van kantoormachines	3001	30%
Manufacture of office, accounting and computing machinery	3000	Vervaardiging van computers	3002	30%
Renting of office machinery and equipment n.e.c.	7123	Verhuur van computers en kantoormachines	7133	35%
Wholesale of other machinery, equipment and supplies	5159	Groothandel in gereedschapswerktuigen	5181	30%
Wholesale of other machinery, equipment and supplies	5159	Groothandel in machines voor de bouw	5182	30%
Wholesale of other machinery, equipment and supplies	5159	Groothandel in machines voor de productie van textiel; naai- en	5183	30%

Wholesale of other machinery, equipment and supplies	5159	breimachines		
Wholesale of other machinery, equipment and supplies	5159	Groothandel in kantoormachines en -meubels	5185	30%
Wholesale of other machinery, equipment and supplies	5159	Groothandel in overige machines en apparaten voor industrie en handel	5187	30%
		Groothandel in landbouwmachines, -werktuigen en -tractoren	5188	30%
Musical instruments		Muziekinstrumenten		
Manufacture of musical instruments	3692	Vervaardiging van muziekinstrumenten	3630	35%
Photographic and cinematographic instruments		Fotografische en cinematografische instrumenten:		
Manufacture of television and radio receivers, sound or video recording or reproducing apparatus	3320	Vervaardiging van optische instrumenten, foto- en filmapparaten	3340	30%
Renting of other machinery and equipment	7129	Verhuur van overige machines en werktuigen	7134	20%
Paper		Papier		
Manufacture of pulp, paper and paperboard	2101	Vervaardiging van pulp	2111	25%
Manufacture of pulp, paper and paperboard	2101	Vervaardiging van papier en karton	2112	25%
Wholesale of other intermediate products, waste and scrap	5149	Groothandel in afval en schroot	5157	25%
Wholesale of other intermediate products, waste and scrap	5149	Groothandel in chemische producten	5155	25%
Wholesale of other intermediate products, waste and scrap	5149	Groothandel in overige intermediaire goederen	5156	25%
Other retail sale in specialized stores	5239	Overige winkels (1)	5248	33,3%
Blank recording material		Blank opname materiaal		
Manufacture of other chemical products n.e.c.	2429	Vervaardiging van kruit en springstoffen	2461	25%
Manufacture of other chemical products n.e.c.	2429	Vervaardiging van lijm- en plakmiddelen	2462	25%
Manufacture of other chemical products n.e.c.	2429	Vervaardiging van etherische oliën	2463	25%
Manufacture of other chemical products n.e.c.	2429	Vervaardiging van fotochemische producten	2464	25%
Manufacture of other chemical products n.e.c.	2429	Vervaardiging van informatiedragers	2465	25%
Manufacture of other chemical products n.e.c.	2429	Vervaardiging van overige chemische producten n.e.g.	2466	25%
Wholesale of electronic and telecommunications parts and equipment	5152	Groothandel in elektromotoren, elektrotechnische en elektronische instrumenten, schakelkasten en ander installatiemateriaal	5186	25%

Miscellaneous

Other business activities n.e.c.	7485
Other business activities n.e.c.	7486
Other business activities n.e.c.	7487

Diverse

Secretariaats- en vertaalwerk	7485	8%
Call centers	7480	8%
Kredietinformatie en incasso, organiseren van beurzen, tentoonstellingen e.d., veilingen, interieur- en modeontwerp, overige zakelijke dienstverlening n.e.g.	7487	8%

Deelsectoren

omschrijving WIPO	ISIC-code	Omschrijving SBI	SBI-code	Auteursrechtfactor
Apparel, textiles and footwear:		Kleding, textiel en schoeisel:		
Manufacture of wearing apparel	1810	Vervaardiging van kleding van leer	1810	2,7%
Manufacture of wearing apparel	1810	Vervaardiging van werkkleding	1821	2,7%
Manufacture of wearing apparel	1810	Vervaardiging van bovenkleding (geen werkkleding en kleding van leer)	1822	2,7%
Manufacture of wearing apparel	1810	Vervaardiging van onder- en nachtkleding	1823	2,7%
Manufacture of wearing apparel	1810	Vervaardiging van overige kleding en -toebehoren n.e.g.	1824	2,7%
Manufacture of made-up textile articles	1721	Vervaardiging van textielwaren (geen kleding)	1740	2,7%
Manufacture of footwear	1920	Vervaardiging van schoeisel	1930	2,7%
Wholesale of textiles, clothing and footwear	5131	Groothandel in kledingstoffen, fournituren en huishoudtextiel	5141	2,7%
Wholesale of textiles, clothing and footwear	5131	Groothandel in kleding, schoeisel en modeartikelen	5142	2,7%
Retail sale textiles, clothing, footwear and leather goods	5232	Winkels in kledingstoffen, huishoudtextiel, breiwol, handwerken en fournituren	5241	2,7%
Retail sale textiles, clothing, footwear and leather goods	5232	Winkels in kleding en modeartikelen	5242	2,7%
Retail sale textiles, clothing, footwear and leather goods	5232	Winkels in schoeisel, lederwaren en reisartikelen	5243	2,7%
Jewelry and coins:		Juwelen en munten:		
Manufacture of jewelry and related articles	3691	Slaan van munten	3621	33,5%
Manufacture of jewelry and related articles	3691	Vervaardiging van sieraden e.d. (geen imitatiesieraden)	3622	33,5%
Other crafts:		Andere kunstnijverheid		
Activities of other organizations n.e.c.	9199	Hobbyclubs, fondsen en overige overkoepelende, samenwerkings- en adviesorganen	9133	41%
Furniture:		Meubels:		
Manufacture of furniture	3610	Vervaardiging van zitmeubels	3611	6,7%
Manufacture of furniture	3610	Vervaardiging van bedrijfsinterieurs en -meubels	3612	6,7%
Manufacture of furniture	3610	Vervaardiging van keukenmeubels	3613	6,7%

Manufacture of furniture	3610	Vervaardiging van overige meubels	3614	6,7%
Manufacture of furniture	3610	Vervaardiging van matrassen	3615	6,7%
Household goods, china and glass:		Huishoudelijke producten, porselein en glas:		
Manufacture of glass and glass products	2610	Vervaardiging van vlakglas	2611	0,55%
Manufacture of glass and glass products	2610	Vormen en bewerken van vlakglas	2612	0,55%
Manufacture of glass and glass products	2610	Vervaardiging van holglas	2613	0,55%
Manufacture of glass and glass products	2610	Vervaardiging van glasvezels	2614	0,55%
Manufacture of glass and glass products	2610	Vervaardiging en bewerking van overig glas	2615	0,55%
Manufacture of knitted and crocheted fabrics	173	Vervaardiging van gebreide en gehaakte artikelen	177	0,55%
Manufacture of other products of wood	2029	Vervaardiging van overige artikelen van hout	2051	0,55%
Manufacture of other fabricated metal products n.e.c.	2899	Vervaardiging van stalen vaten, fusten en transportkannen	2871	0,55%
Manufacture of other fabricated metal products n.e.c.	2899	Vervaardiging van blikwaren	2872	0,55%
Manufacture of other fabricated metal products n.e.c.	2899	Vervaardiging van artikelen van draad	2873	0,55%
Manufacture of other fabricated metal products n.e.c.	2899	Vervaardiging van bouten, schroeven en moeren, kettingen en veren	2874	0,55%
Manufacture of other fabricated metal products n.e.c.	2899	Vervaardiging van overige producten van metaal n.e.g.	2875	0,55%
Retail sale of household appliances, articles and equipment	5233	Winkels in meubels, woningtextiel, verlichtings- en huishoudelijke artikelen	5244	0,55%
Retail sale of household appliances, articles and equipment	5233	Winkels in witgoed, bruingoed, telecommunicatieapparaten, geluidsdragers en muziekinstrumenten	5245	0,55%
Wall coverings and carpets:		Behang en tapijt:		
Manufacture of carpets and rugs	1722	Vervaardiging van vloerkleden en tapijt	1751	1,9%
Manufacture of other articles of paper and paper board	2109	Vervaardiging van sanitaire en huishoudelijke papierwaren	2122	1,9%
Manufacture of other articles of paper and paper board	2109	Vervaardiging van kantoorbenodigdheden van papier	2123	1,9%
Manufacture of other articles of paper and paper board	2109	Vervaardiging van behangselpapier	2124	1,9%
Manufacture of other articles of paper and paper board	2109	Vervaardiging van overige papier- en kartonwaren	2125	1,9%
Toys and games:		Speelgoed en spellen:		
Manufacture of games and toys	3694	Vervaardiging van spellen en speelgoed	3650	46%

Architecture, engineering, surveying:

Architectural and engineering activities and related technical consultancy	7421
--	------

Museums:

Museum activities and preservation of historical sites and buildings	9232
--	------

Miscellaneous:

Wholesale of other household goods	5139
------------------------------------	------

Wholesale of other household goods	5139
------------------------------------	------

Wholesale of other household goods	5139
------------------------------------	------

Wholesale of other household goods	5139
------------------------------------	------

Wholesale of other household goods	5139
------------------------------------	------

Other retail sale in specialized stores	5239
---	------

Other retail sale in specialized stores	5239
---	------

Architectuur en bouwkunde:

Architecten-, ingenieurs- en overige technische ontwerp-, teken- en adviesbureaus	7420	9%
---	------	----

Musea:

Kunstgalerieën en -expositieruimten, musea en monumentenzorg	9252	50%
--	------	-----

Diverse:

Groothandel in elektrische huishoudelijke apparaten, audio- en videoapparaten, beeld- en geluidsdragers en verlichtingsartikelen	5143	5%
--	------	----

Groothandel in glas-, porselein- en aardewerk, behang en reinigingsmiddelen	5144	5%
---	------	----

Groothandel in parfums en cosmetica	5145	5%
-------------------------------------	------	----

Groothandel in farmaceutische producten, medische en tandheelkundige instrumenten, verpleegartikelen en laboratoriumbenodigdheden	5146	5%
---	------	----

Gespecialiseerde groothandel in overige non-food consumentenartikelen n.e.g. (1)	5147	5%
--	------	----

Overige winkels (1)	5248	2,7%
---------------------	------	------

Winkels in boeken, tijdschriften, kantoor- en schoolbenodigdheden	5247	2,7%
---	------	------

Niet-toegewijde sectoren

Omschrijving WIPO	ISIC-code	Omschrijving SBI	SBI-code	Auteursrechtfactor
General wholesale and retailing:		Algemene groothandel en detailhandel:		
Wholesale trade and commission trade, except for motor vehicles and motorcycles	51	Groothandel en handelsbemiddeling (niet in auto's en motorfietsen)	51	6%
Retail trade, except of motor vehicles and motorcycles; repair of personal and household goods	52	Detailhandel en reparatie van consumentenartikelen (geen auto's, motorfietsen en motorbrandstoffen)	52	6%
General transportation:		Algemeen transport:		
Land transport	60	Vervoer over land	60	6%
Water transport	61	Vervoer over water	61	6%
Air transport	62	Vervoer door de lucht	62	6%
Supporting and auxiliary transport activities	630	Laad-, los- en overslagactiviteiten en opslag	631	6%
Supporting and auxiliary transport activities	630	Overige dienstverlening voor het vervoer n.e.g.	632	6%
Supporting and auxiliary transport activities	630	Reisorganisatie en -bemiddeling; informatieverstrekking op het gebied van toerisme	633	6%
Supporting and auxiliary transport activities	630	Expediteurs, cargadoors en bevrachters; weging en meting	634	6%
Post and courier activities	641	Post- en koeriersdiensten	641	6%
Telephony and internet:		Telefonie en internet:		
Telecommunications	6420	Telecommunicatie	6420	6%
Database activities and online-distribution of electronic content	7240	Exploitatie van databanken, zoekmachines, startpagina's, informatieve websites e.d.	7240	6%